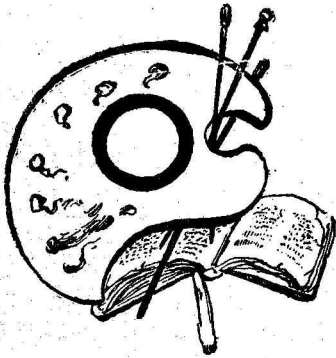

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΜΟΝΤΙΣΕΛΛΗ

ΖΩΓΡΑΦΟΣ Μοντισέλλη, ούτινος περί τὰ 120 περίπου μικρά ἔργα ἐκτίθενται ἤδη ἐν Παρίσις, κατήγετο ἐκ Μασσαλίας, ἐπώλει δὲ τὰ θαυμάσια ἔργα του ἀντὶ ὀλίγων φράγκων εἰς τοὺς

μικροεπιχειρηματίας. Ἀλλὰ περὶ τὸ 1885 τυχαίως ἐβεβαιώθησαν οἱ διάφοροι ἀγορασταὶ ὅτι κατεῖχον ἀριστουργήματα. Οἱ ἔμποροι ἤρχισαν τὸν ἀνταγωνισμόν καὶ τὴν ἀναζήτησιν τῶν οὕτω πωληθέντων ἔργων τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου. Καί, ὅπως πολλὰ τῶν ἔργων τοῦ Ἑλβετοῦ Courbet ὀφείλονται εἰς τὸν Patai, καὶ τοῦ Corot εἰς τὸν Trouillebert—ὁ δυστυχὴς Corot τοιοῦτοτρόπως παρήγαγε περισσότερα ἔργα... νεκρὸς ἦ ζῶν —, οὕτω ἤρχισαν νὰ «ἀκμύνουν» καὶ πίνακας τοῦ Μοντισέλλη. Ἐπειδὴ δὲ μερικὰ τῶν σχεδιαγραμμάτων του ὑπερίμνησκον τὸν Diaz — ὅστις ὑπῆρξε νεανικὸς φίλος τοῦ Μασσαλιώτου καλλιτέχνου καὶ τὸν ἐπηρέασε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ σταδίου του — οἱ κερδοσκόποι ἐπρομηθεύθησαν ἔργα τοῦ Μοντισέλλη, τὰ «μετεποίησαν» καὶ τὰ ἐπώλησαν ὡς ἔργα τοῦ Diaz.

Μετ' ὀλίγον, εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παραποιήσωσι καὶ σχεδιαγραμμάτων τοῦ Diaz καὶ νὰ τὰ βαπτίσωσι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μοντισέλλη.

Ὁ Μοντισέλλη ἦτο πτωχός, ἀλλὰ μέγας καλλιτέχνης· ἦτο μετριοφρονέστατος, πνευματώδης καὶ ἀγαθός. Κάποτε εἶχε περαιώσει μικρὸν ὥραϊον πίνακα. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ πίναξ ἦτο εἰσέτι ὑγρός, ἡ ὑπηρετρία τοῦ καλλιτέχνου εἰσελθοῦσα ἐκάθισεν ἐξ ἀπροσεξίας ἀπ' αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως δὲ μετέβαλλεν ἀκουσίως τῆς τὸ ἀναπαριστώμενον βασιλικὸν κυνήγιον εἰς νεκρὰν φύσιν καὶ τὸ σεληνοφώτιστον δάσος εἰς ἀραιοφυτευμένον τοπεῖον, δεχόμενον τὸ ἀμυδρὸν τῆς αὐγῆς φῶς. Ἐντρομος ἡ δυστυχὴς ὑπηρετρία, θεωροῦσα ἑαυτὴν ἔνοχον βεδηλώσεως τῆς Τέχνης, ἤρχισε νὰ δικαιολογῇται. Ἀλλ' ὁ Μοντισέλλη μὲ τὴν συγκατάβασιν ἐκείνην τοῦ ἱππότου καθυστάχασε τὴν ἀκούσιον συνεργάτιδά του ὡς ἐξῆς:

— «Δὲν βλάπτει, τῆς εἶπεν. Τούναντίον μάλιστα!»

ΣΑΡΑΖΑΤΕ

Ὁ ἐν Μπιαρρίτς ἀποθανὼν μέγας τετραχορδιστὴς Παῦλος Σαραζάτε, ἦτο εἰς τῶν διασημοτέρων μουσικῆς. Ἐπὶ ἡμῖσιν αἰῶνα ὁ Σαραζάτε ἐγοήτευσε τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν. Δεκαπένταετής ἤρχισε τὰς περιοδείας του, τὰς ὁποίας διέκοψεν ὁ θάνατος καὶ δὲν ἀπέμεινε πόλις, ἔχουσα μίαν αἰθουσαν συναυλιῶν, ἥτις νὰ μὴ τὸν ἐχειροκρότησε. Γεννηθεὶς ἐν Ἰσπανίᾳ ἐν Παμπελούν, τῷ 1844, εἰσηλθεν ἐνδεκαετὴς εἰς τὸ Ῥδεῖον τῶν Παρισίων καὶ τοιαύτη ἦτο ἡ πρώϊμος γονιμότης του, ὥστε μετὰ 18 μῆνας τοῦ ἀπενεμήθη τὸ πρῶτον βραβεῖον τοῦ βιολίου. Συνδεθεὶς διὰ φιλίας μετὰ τῶν διασημοτέρων συνθετῶν τῆς ἐποχῆς του, ἠγωνίσθη νὰ διαδώσῃ τὰ ἔργα των καὶ νὰ τὰ κάμῃ νὰ ἐκτιμηθῶν. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι, ὁ Ἐδουάρδος Λάλο, ὅστις τῷ ἀφιέρωσε τὴν «Ἰσπανικὴν Συμφωνίαν» του, εἰς αὐτὸν ὀφείλει μέγα μέρος τῆς φήμης του.

Ὁ Σαραζάτε εἶχε γίνῃ ὁ προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ γάλλου τούτου μουσικοσυνθέτου, σχεδὸν ἀγνώστου κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔγραψε τὴν συμφωνίαν του. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπαίξε πρὸ τριακονταετίας περίπου μετ' ἀπαραμύλλου ἐπιτυχίας ἐν Βρυξελλαῖς. Καὶ ἔκτοτε τὸ ὄνομα τοῦ δημιουργοῦ τοῦ «Roi d'Ys», ὅπερ βραδύτερον εὗρεν ἐν Βελγίῳ τόσφ θερμὰς συμπαθείας, ἐξῆλθε τῆς ἀφανείας. Ὁ Σαραζάτε περιέβαλε τὴν σύνθεσιν ταύτην μὲ μίαν ἀτμοσφαῖραν ἡδυπαθείας, ἡ ὁποία ἔκαμε τὸ ἀκροατήριον νὰ λιποψυχῇ. Ἡ συμφωνία αὕτη γεγραμμένη δι' αὐτὸν προσηρμόζετο εἰς τὰς πολλαπλὰς μορφὰς τῆς κομφῆς καὶ ἐπαγωγῆς τέχνης του, παλλομένης ὅλης ἀπὸ τὰς δημώδεις ἐπιδάς, αἱ ὁποῖαι εἶχον λικνίσῃ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν καὶ ἐξιδανικεύοντο ἁρμονικώτατα διὰ τῆς ἀριστοτεχνικῆς ψυχῆς τοῦ καλλιτέχνου, τὸν ὁποῖον οἱ περιπαθεῖς καὶ γόητες ἦχοι, ὡς ἀκτινοβόλος στέφανος, παρηκολούθησαν μέχρι τοῦ θανάτου.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Σαραζάτε ἐνεφανίσθη, ὅπως τὸν ἐζωγράψεν ὁ Οὐίστλερ, ξηρὸς καὶ μελαγχολικός, μὲ τὸ πρόσωπον σκιαζόμενον ἀπὸ μίαν πυκνὴν κόμην, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἔλαμπεν ἡ φλόξ τῶν ὀφθαλμῶν. Τὰ ἔτη ἐλεύκαναν τὴν κόμην του, ἀπίσχναναν τὴν εὐλύγιστον σιλουέταν του χωρὶς νὰ ἐλαττώσωσι τὴν θέρμην καὶ τὴν εὐστροφίαν τοῦ τόξου του, χωρὶς νὰ χαλαρώσωσι τὸν οἶστρόν του. Ὁ Σαραζάτε ἀπέθανεν, οὕτως εἶπεν, μὲ τὸ βιολίον ἀνὰ χεῖρας, δίχως νὰ γνωρίσῃ τὴν θλίψιν τῆς παρακμῆς.

Μολονότι ἔχαιρε παγκοσμίου δόξης, ἐν τούτοις ἦτο ἀπομεμονωμένος. Περιώρισε τὸ ἰδανικόν του εἰς τὸ νὰ θέλγῃ, νὰ μαγεύῃ τὸν κόσμον· δὲν ἐδίδαξεν.

Ἐγκαταλείπει ἐν τούτοις συνθέσεις τινάς, μερικὰς προσαρμογὰς, ὡς αἱ «Zigeunerweisen», τῶν ὁποίων αἱ τεχνικαὶ δυσκολίαι ἀποτελοῦσι τίτλους τιμῆς διὰ τοὺς δυναμένους νὰ τὰς ἐκτελέσωσι τετραχορδιστάς.

Μετὰ τοῦ Σαραζάτε ἀπόλλυται εἰς ἓκ τῶν μᾶλλον ἐκπληξάντων ἀριστοτεχνῶν τοῦ τετραχορδου. Λέγεται ὅτι ἐγκαταλείπει περιουσίαν περὶ τὰ 3 ἑκατ. φρ. Διὰ τῆς διαθήκης του ἐκληροδότησεν εἰς

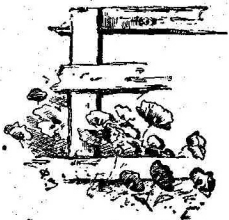
τὸ Ὁδεῖον τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὸ Ὁδεῖον τῆς Μαδρίτης ἀνὰ 100 χιλ. φρ. καὶ ἀνὰ ἓν βιολίον του. Οἱ τόκοι τῶν 100 χιλ. φρ. θὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἰδρυσιν βραβείου Σαραζάτε. Τὰς καλλιτεχνικὰς συλλογὰς του ὁ διδάσκαλος, ἐγκεικλεισμένης ἐν τῷ ἐν Παρισίοις διαμερίσματι αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔπιπλά του ἐκληροδότησεν εἰς τὴν γενέθλιόν του πόλιν.

Μετάφρασις ΝΙΟΒΗΣ

* ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΚΕΨΕΙΣ *

ΤΟ ΕΗΜΕΡΩΜΑ

ΥΠΙΣΚΟΜΕΘΑ εἰς τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ χειμῶνος καὶ εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐορτῆς τοῦ φωτός, τοῦ χρυσοῦ ἔαρος· ὁ παγωμένος ἀνεμος πνέει

φορτωμένος μὲ τὰ πρῶτα μῦρα, τὰ ὁποῖα ἔρχονται ἀπὸ τοὺς ἀναγεννωμένους κήπους· τὸν πόνον, ποῦ προξενεῖ τὸ ψῦχος, μετριάξει ἢ γλυκεῖα προσδοκία· τὸ πένθος, τὸ ὁποῖον ρίπτουν κάτω τὰ διερχόμενα νέφη, δὲν εἶνε τόσο βαρὺ καὶ τόσο καταθληπτικόν. Κάποια ἀκτὶς χρυσοῦ φωτός χαραινώνει τὸν μελανὸν ὀρίζοντα. Αἱ πρῶξι δὲν εἶνε ἀκόμη τελείως γαλαναί, ἀλλὰ σώζονται ἀπὸ τὰ ρόδινα πέταλα τὰ ὁποῖα ἀρπάζουν ἀπὸ τοὺς κήπους οἱ ἀνεμοστρόβιλοι. Εἰς τὴν θερμάστραν παλαίου αἱ τελευταῖαι φλόγες καὶ ἀφήνουν τὸν τελευταῖον τοὺς τριγμὸν τὰ ξύλα. Τὸ παραμῦθον τελειώνει, τὸ βιβλίον κλείει καὶ ἀνοίγει τὸ παράθυρον εἰς τὸ φῶς.

Περνοῦμεν ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν, ἀπὸ τὴν νύκτα εἰς τὴν ἡμέραν.

Ἀκόμη εἶνε χειμῶν, ἀλλὰ χειμῶν τοῦ ὁποίου ἡ δύναμις ἐξουτελιζεται εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς πρώτης εὐεργετικῆς ἀκτίνος. Πνέει ἀκόμη ἀνεμος, ἀλλ' ἄνεμος μυρωμένος. Καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη τεμάχια πάγων, ἀλλ' εὐωδιάζουν ὅλα ὡς νὰ εἶνε θρύμματα ἀνθοδόχης κρυσταλλίνης.

Ἐημερώνει.

Ἡ νύκτα ἡ ἀτελείωτη, ἡ νύκτα ἡ χειμερινὴ δὲν ἔχει τὴν ἑκτασιν αἰῶνος, ἡ ἡμέρα ἐξ ἄλλου δὲν εἶνε τέταρτον ὥρας. Καὶ τὴν αὐγὴν, τὴν ὥραν ποῦ ἐγεννήθη ἡ Καλωσύνη, θορυβοῦν εἰς τοὺς κλάδους τὰ μουνδιασμένα πτερὰ τῶν ἐπανερχομένων τραγοειστών.

Ἡ παλινόσθησις γίνεται ἀθορύβως καὶ μὲ προφύλαξεις, διότι ἀκόμη ὁ ἔχθρος ἀγρυπνεῖ, διότι ἀκόμη τὰ μελανά σημεῖά του, τὰ πελώρια πλατῶα σύννεφα, κυματίζουν εἰς τὰ ὕψη. Ἀλλὰ γίνεται ἡ παλινόσθησις· τὸ τραγοῦδι γυρίζει εἰς τὸ δένδρον καὶ τὸ πράσινον σύρεται ἐπάνω εἰς τὸν φλοιὸν καὶ ζητεῖ νὰ καλύψῃ τὴν κίτρινη καὶ ἀρρωστημένην ὄψιν.

Δὲν ὑπάρχει ἀγὼν φοβερώτερος ἀπὸ αὐτὸν ποῦ συνάπτεται τῶρα εἰς τὴν φύσιν μεταξὺ γιγάντων

καὶ νάνων, μεταξὺ τοῦ βορρᾶ καὶ τοῦ ἄσματος, τοῦ παγετοῦ καὶ τῆς σταγόνος τῆς δρόσου, μεταξὺ τῆς καταιγίδος καὶ τοῦ φύλλου, τὸ ὁποῖον ἔχει τὸσον ταρταρινισμόν, ὥστε νὰ ζητῇ νὰ σταματήσῃ τὸν χεῖμαρρον.

Παλαίουν τὰ ἀπαλώτερα πράγματα πρὸς τὰ τραχύτερα καὶ δυνατότερα. Ὁ σπουρχίτης θέλει νὰ ἐπιβληθῇ μὲ τὸ ἀδύνατον κελεύρημά του εἰς τὸν φρενιασμένον ἀνεμον καὶ νὰ ἀντιτάξῃ μίαν ἀγγελικὴν στροφὴν εἰς τὸ διαβολικὸν σφύριγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνατριχιάζει ἡ φύσις. Καὶ καταπλήσσει τὸ θάρρος τοῦ ἄνθους τῆς ἀμυγδαλῆς, τὸ ὁποῖον φυτρώνει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ προκαλεῖ τὸν θάνατον. Καὶ καταπλήσσει ἀκόμη περισσότερον ἢ τὸλμῃ τοῦ μικροῦ φύλλου, ποῦ φυτρώνει εἰς τὸν ὀλόγυμνον κλάδον, ἐνῶ γύρω του ξεκλειδώνονται μὲ ἀπαισίους τριγμοὺς οἱ σκελετοὶ τῶν δένδρων.

Μπουμπουκάκια τοσοῦτιστα καὶ φυλλάκια ἀδύνατα καὶ πούπουλα πουλιῶν, σταλίσσες ζωῆς, προχωροῦν κατὰ τοῦ μεγάλου ἐχθροῦ μὲ πεποίθησιν ὅτι θὰ νικήσουν. Καὶ θὰ νικήσουν οἱ μικροὶ μαχηταί. Οἱ πάγοι ἐπὶ τέλους θὰ ὑπακούσουν καὶ θὰ καταρρεύσουν. Καὶ ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ θὰ συρτοῦν αἰχμάλωτοι εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ θὰ ποτίσουν τὸν ἀγρόν, οἱ χεῖμαρροι θὰ ταπεινωθοῦν, θὰ γίνουν ρύακες καὶ θὰ περνοῦν μὲ σεβασμὸν ἐνώπιον τοῦ θάμνου. Θὰ πληρώσῃ λοιπὸν καὶ πολεμικὴν ἀποζημίωσιν ὁ ἔχθρος. Θὰ καταβάλῃ ἑκατομμύρια ἀργυρῶν σταγόνων εἰς τὴν ἀνοιξιν καὶ θὰ δώσῃ τοὺς χυμοὺς καὶ ὅσα χρειάζονται διὰ τὴν καλοπέρασιν τοῦ νικητοῦ. Μὲ συγχωρεῖτε... Μοῦ φαίνεται ὅτι ἐβιάσθηκα πάρα πολύ. Ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου εἰσῆλθεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν μία κρύα πνοή, ποῦ μὲ ἔκαμε νὰ μετανοήσω δι' ὅσα ἔγραψα πάρα πάνω. Τὸ φύσημα σὰν νὰ μοῦ ἐσφύριξεν ὅτι περιέπεσα εἰς ἀνακρίβειάς καὶ ὅτι ὀφείλω νὰ ζητήσω συγγνώμην. Πιθανὸν νὰ ἔσφαλα. Ἀλλὰ πάλιν τὰ τερετίσματα τῶν πουλιῶν· ὁ μυρωμένος ἀνεμος· τὰ συντρίμματα τοῦ πάγου, ποῦ εὐωδιάζουν ὡς κρυστάλλινα θρύμματα ἀνθοδόχου· Τίποτε, τίποτε· ἔχω δίκαιον. Ὁ χειμῶν θνήσκει, ἡ καλὴ ἀνοιξὶς ἔρχεται. Ἄς σφυρίξῃ ὅτι θέλει εἰς τὸ παράθυρόν μου ὁ ἀνεμος. Δὲν ἀκούω τίποτε.

ΤΙΜΟΣ ΜΩΡΑΪΤΙΝΗΣ